

1. Текстті түрк тіліне тілбестеңер.

Тып-тың пас чөр, иркеңеем!

Хакас чон хас-хаңаннаң пеер соондағы төллердеңер сағыссыраңаң. Пала-пархаларын өбекелерінің кибірлерін, оңдайларын, улуғларының ізін пазып чуртирға үгретчең. Пір сағыс полған — соондағы төл хыйға, ырах көрістіг ползын.

Хакас чоңының өбекелері пу кибірні пала наа ла пас сыхса иртірчеңнер. Сағамғы туста пу кибірні хакастарның аразында пілбинчеткен кізілер көп полар.

Тып-тың пас чөр, иркеңеем!

Пала азах пазыбысса, іцелер олаңай кізінің харахтарына көрінмес чіптерні хыптынаң кірести кисклебісчең полғаннар. Че, кизер алнында, Өөркі Чайааннарзар айланып, паланың алнындағы чолын ас пирерге сурынып алып кизібізерге кирек. Анаң паланы, «Я, тузағыңнаң азырылдың, амды чир үстүнде тып-тың пас чөр» тіп, іце-пабазы алғабызарға кирек.

Тып-тың пас чөр, иркеңеем!

Сурынар сөстөрні іңе кизи істінең позы сизинче. Полған на іңе палазы чахсы кизи өс парзын, чуртасча пик хаалазын тіп сағынча. Аннаңар паланы алғаңаң сөс көп табылар. Тузах кискен соонаң, пала азахта пик турыбысча, алтам идерге хорыхпин, чахсы пазыбысча. Пу кибірни итпезе, андағ-мындағ киректер полғлирға аябас.

Тып-тың пас чөр, иркеңеем!

Пүүңгi туста чииттерге хомай
киректерге тартыл парыбызарға,
түс тее чирде, кичичек тазыцахха
харылып, аңдарыл парарға үр
нимес. Малны даа тузахтап
салза, ол чадап ла чөрче, ырах
пар полбинча. Аннаңар паланы,
ырах алнынзар көстеп, саблығ,
чахсы кизi идiп аларға итчетселер,
тузах кизер кибiрнi ундубасха тiп
чөп пирчелер.

Тып-тың пас чөр, иркеңеем!

Ол сыннаң даа кизи чолын Öörки Чайаннар полызиинаң ас пирче тiп саналча. Кизи хайдағ даа полза — чир-чайаннаң палазы. Öörtiн көрзе, кизи хымысхаңахтаң пасха нимес. Хымысхаңаха чолында көп нима тоғасча. Кизее дее — iдök.

Идер тоғыстар

2. Текстке план пүдіріңер.

3. Сурьғларға нандырыңар:

1. Хакас чоны нимее сағыссырацаң?
2. Хакас чоны пала-пархаларын нимее үгретче?
3. Хакастарның кічиг палаларнаң палғалыстығ хайдағ кибірлер пар?
4. Пала азах пазыбысса, ічелер ниме итчелер?
5. Паланы іче-пабазы хайди алғабызарға кирек?
6. Тузах кискен соонаң пала хайди полча?
7. Паланы, ырах алнынзар көстеп, саблығ, чахсы кізі идіп аларға итчетселер, хайдағ чөп пирчелер?

Идер тоғыстар

3. Пас чирлерге киліскек хозымнар кире пас салыңар, нименің хозымы полғанын үстүнде таныхтаңар.

1. Пала-пархаларын өбекелері___ кибірлерін, оңдайларын, улуғлары___ ізін пазып чуртирға үгрет___.
2. Пала азах пазыбыс___, іче___ олаңай кізінің харахтарына көрінмес чіптер___ хыптынаң кірести кисклебісчең полған___.
3. Сурынар сөстер___ іче кізі істі___ позы сизін___.
4. Мал___ даа тузахтап сал___, ол чадап ла чөр___, ырах пар полбинча.
5. Хымысхацах___ чолы___ көп ниме тоғас___.
6. Өөркі Чайаннар___ сурын___ кирек.

Тузаланған литература

1. Ekrem Arıkoğlu. Örnekli Hakasça-Türkçe Sözlük. Ankara: Akçağ Yayıncılık, 2005.
2. Абумова О.Д., Боргоякова Т.Н., Чанков Д.И. Хакас тілі (хығырчаң кннга). - Ағбан: Хакас кннга издательствозы, 2005. - 116 с.
3. Хакасско-русский словарь = Хакас-орыс сөстік. - Новосибирск: Наука, 2006. - 1114 с.
4. Газета "Хабар".
5. <http://www.kibrilupbebekdanismanlik.com/wp-content/uploads/2016/11/ilk-adim-bebek.jpg>
6. <https://yt3.ggpht.com/a/AATXAJxxA7NzB57wSszuXZ3pK3A-rqnsNO4ZpZEKZQ=s900-c-k-c0xffffffff-no-rj-mo>
7. http://promo.origamigroup.ru/img/16795385_1920.jpg
8. <https://photo.7ya.ru/ph/2013/6/18/1371586524509.jpg>
9. https://ufaved.info/upload/resize_cache/iblock/fad/1200_630_2/fadac7a6793cec240a1c926b8428db22.jpg